

9. T'jutorskoe soprovozhdenie i otkrytye obrazovatel'nye tehnologii v sovremennom obrazovanii : sbornik statej. Moskva : MIOO, 2008. 160 s.
10. Sherudylo A. V. Metodyka formuvannia hotovnosti maibutnix uchyteliv do vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii u dytiachykh zakladakh ozdorovlennia ta vidpochynku. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka* : zb. nauk. prats. Serii: Pedahohichni nauky, 2018. Vyp. (1) 36. S. 176–184.

Шерудило А. В. Развитие педагогического мастерства будущих учителей средствами современных технологий обучения

В статье проведен анализ подходов к трактовке понятия “педагогическое мастерство”. Обосновано, что большое значение для развития педагогического мастерства будущих учителей приобретают совершенствование содержания и методика преподавания цикла педагогических дисциплин. Описан опыт использования преподавателями кафедры педагогики и менеджмента образования Глуховского национального педагогического университета имени Александра Довженко современных технологий обучения при преподавании дисциплин “Педагогика”, “Основы педагогического мастерства”, “Введение в специальность”, “Методика воспитательной работы”, “Этнопедagogика”, “Новые педагогические технологии”. В частности, рассмотрена специфика внедрения технологии педагогических мастерских, технологии проектной деятельности, технологии исследовательской деятельности, технологии тьюторского сопровождения, технологии социально-контекстного образования, которые способствуют развитию педагогического мастерства будущих учителей.

Ключевые слова: педагогическое мастерство, современные технологии обучения, будущие учителя.

Sherudylo A. V. The development of intending teachers pedagogical mastery by means of modern teaching technologies

The article analyzes approaches to the interpretation concept of “pedagogical mastery”. It is substantiated that improving the content and teaching methods of the pedagogical disciplines is of great importance for the development of the intending teachers pedagogical mastery. The experience of using modern technology of teaching during the teaching such disciplines as “Pedagogy”, “Fundamentals of pedagogical skills”, “Introduction to a specialty”, “Methodology of educational works”, “Ethnopedagogy”, “New pedagogical technologies” are described by the teachers of the Department of Pedagogy and Management of Education at Olexander Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University. In particular, the peculiarities of the pedagogical colloquiums introduction, technologies of project and research activities, technologies of tutor supporting, technologies of social and contextual education that promote the development of intending teachers pedagogical mastery are considered.

Key words: teaching skills, modern educational technology, future teachers.

УДК 37.091.31.3

Шостаківська Н. М.

**ВИКОРИСТАННЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ
В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ
ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ**

У статті запропоновано шляхи та методи вирішення проблем, які відбулися в процесі застосування проектних технологій майбутніми ІТ-фахівцями; розглянуто передумови використання методу проектів у процесі підготовки майбутніх фахівців за допомогою використання компетентнісного підходу, проведено аналіз навчальних програм, було виокремлено протиріччя між рівнем підготовки висококваліфікованих фахівців у вищій освіті і запитами постіндустріального суспільства. Як ефективна технологія формування конкурентоспроможного фахівця нами запропонований метод проектів, який забезпечує самостійну пізнавальну діяльність майбутніх фахівців, спрямовану на вирішення професійних завдань за допомогою використання компетентнісного підходу, що вимагають залучення знань із різних дисциплін, яка передбачає розвиток особистісних і професійних якостей, умінь і навичок, необхідних для конкурентоспроможних фахівців, щоб бути актуальним на сучасному ринку праці.

Ключові слова: компетентність, компетенції, конкурентоспроможність, модель, проект, проектна діяльність, професійне навчання.

Модернізація української освіти з світовим співтовариством, перехід від індустріального суспільного устрою до інформаційно-комунікативного, де особистість людини виходить на перший план, модернізація і побудова інноваційної економіки перед вищою професійною освітою ставлять завдання підвищення якості підготовки майбутніх ІТ-фахівців, відповідних потребам на сучасного ринку праці, за допомогою компетентнісного підходу.

Нині сучасна вища освіта орієнтована на компетентнісну

модель випускника, яка передбачає собою фахівця з високим ступенем сформованості професійної компетентності за всіма видами професійної діяльності, для якого спочатку визначені рівень і якість не тільки

традиційних інтелектуальних і поведінкових стандартів, але й методи особистісних цінностей і професійного світогляду, необхідні для вирішення професійних і соціальних завдань [10, с. 56].

Аналіз наукової літератури (О. С. Анісімов, М. Л. Князева, А. К. Громцева, І. А. Зимова, В. В. Серіков, Е. С. Полат, А. В. Хуторський та ін.) свідчить, що для затребуваності на ринку праці випускнику вищого професійного навчального закладу необхідно володіти не тільки набором певних знань, умінь і навичок, а й здібностями до самоосвіти, саморозвитку та самовдосконалення протягом усього життя.

Аналіз науково-педагогічної літератури, діяльності вищих навчальних закладів, матеріалів міжнародних та загальноукраїнських конференцій свідчить, що поставлені завдання варто вирішувати на всіх шаблях освітнього процесу, в контексті змісту, цілей і завдань освітніх програм, використовуючи нові педагогічні методи і технології, такі як технології особистісно-орієнтованого навчання, активні методи навчання, проблемне навчання, програмоване навчання, модульне навчання, технології розвиваючого навчання, метод проектів, дистанційна освіта та ін. Ефективні інновації в навчанні мають забезпечити якісні зміни рівня розвитку особистості [9, с. 147].

Нині проведено низку досліджень, які показують, що впровадження в практику сучасної вищої школи такої інноваційної технології, як метод проектів, здатне забезпечити високий рівень формованої професійної компетентності майбутніх ІТ-фахівців. Проблеми ефективного використання методу проектів у вищій професійній освіті присвячені роботи таких авторів, як Е. Н. Баликін, Н. А. Брендева, Д. Н. Бузун, М. У. Гаппоева, А. В. Самохвалов, Р. К. Сімбулетова, М. С. Чванов, В. В. Черних та інші. У них представлені різні шляхи формування професійно значущих якостей і характеристик майбутніх фахівців.

У наукових дослідженнях поняття “проекткування” визначається як: процес, який дає початок змінам у штучному середовищі (Дж. Джонсон) [3]; процес, який розвиває проектувальні навички його учасників, уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати набуті знання на практиці, формувати вміння самостійно конструювати власну діяльність (Л. С. Василевська) [2]; особливий тип інтелектуальної діяльності, відмінною рисою якої є перспективна орієнтація на практично спрямоване дослідження (І. Ф. Ісаєв) [6]; самостійний вид діяльності, що передбачає наявність такого етапу, як прогнозування (спеціально організоване дослідження, спрямоване на отримання інформації про розвиток об’єкта) (А. Д. Цимбалару) [12, с. 30–35]; вид діяльності, що синтезує в собі елементи ігрової, пізнавальної, ціннісно-орієнтаційної, перетворюючої, професійно-трудової, комунікативної, навчальної, теоретичної практичної діяльності (О. М. Коберник) [7, с. 23]; творча, інноваційна діяльність, оскільки завжди спрямована на створення об’єктивно і суб’єктивно нового продукту [4].

У наукових дослідженнях поняття “діяльність” розглядається як: активна взаємодія людини з навколишньої дійсністю, у процесі якої людина є суб’єктом, цілеспрямовано впливаючи на об’єкт і задовольняючи таким способом свої потреби [11, с. 95]; система, яка включена в суспільні відносини, як процес, в якому відбувається взаємний перехід між полюсами “суб’єкт-об’єкт” (О. М. Леонтєв) [8]; типова функціональна система, яка виступає як єдність трьох аспектів: предметно-дієвого, фізіологічного і психічного (В. Д. Шадріков) [13]. Таким чином, проектна діяльність – конструктивна і продуктивна діяльність особистості, спрямована на розв’язання життєво значущої проблеми, досягнення кінцевого результату в процесі цілепокладання, планування і здійснення проекту. Вона належить до унікальних способів людської практики, пов’язаної із передбаченням майбутнього, створенням його ідеального образу, здійсненням та оцінкою наслідків реалізації задумів. Проектна діяльність виступає способом розвитку творчості, самостійності, прагнення до ідеально-перспективного перетворення світу за допомогою креативних дій і операцій у процесі створення конкретного продукту – проекту ідеального та реального [10, с. 13].

Розглянувши наукове дослідження Н. А. Забеліної, рівневе застосування методу проектів у підготовці студентів у виші дає змогу на молодших курсах формувати в них почуття відповідальності за кінцевий результат, якість створюваного продукту, прищеплює навички роботи в команді, на старших курсах дозволяє їм, спираючись на накопичений досвід, брати участь у розробці реальних проектів, які можуть бути використані на практиці, завдяки чому майбутні ІТ-фахівці демонструють соціальні, економічні, правові, професійні аспекти своєї роботи, показують рівень своєї професійної компетентності. Метод у цьому разі виступає як складовий елемент методики підготовки в ВНЗ.

Можна зазначити, що якщо метод проектів впровадити як постійну складову частину в освітній процес, то можна створити оптимальні умови для:

- мотивації професійної діяльності за допомогою актуалізації інтересів, потреб і мотивів майбутніх ІТ-фахівців до активної діяльності;
- формування здібностей гнучкої адаптації до швидко мінливих життєвих ситуацій з огляду на можливість вибору траєкторії навчання;
- вдосконалення комунікативної компетенції, розвитку індивідуальних особистісних якостей ІТ-фахівців;
- розвитку самостійності в придбанні нових знань, зміни ролі і функцій викладача в освітньому процесі.

Постійне залучення спеціалізованих проектів у навчальну програму, можливість самостійного вибору студентом освітніх траєкторій, забезпечення механізмів комфортного взаємодії студентів і викладачів у

процесі роботи над проектом, наявність методики моніторингу проекту на всіх етапах його виконання дають змогу створювати ефективні умови для розкриття зазначених вище здібностей майбутніх фахівців. Незважаючи на те, що майбутні ІТ-фахівці технічного спрямування отримують доволі хорошу підготовку в сфері педагогічної та науково-дослідницької діяльності, мало уваги приділено формам роботи у взаємодії, з розвитку навичок спілкування, адаптації студента до життя в інформаційному суспільстві, розвитку управлінських навичок, проектування освітніх ресурсів засобами інформаційних технологій, розвитку здібностей творчо підходити до вирішення професійних завдань, формуванню навичок самостійного добування необхідної інформації, особистісного та професійного самовдосконалення. Розглянута та впроваджена в навчальний процес модель орієнтована на формування в майбутніх ІТ-фахівців технічного спрямування необхідного рівня професійних і особистісних компетентностей за допомогою механізму проектної діяльності з метою забезпечення його високої конкурентоспроможності на ринку праці [9, с. 151].

Структурно-функціональна модель організації проектної діяльності майбутніх ІТ-фахівців за допомогою компетентнісного підходу складається з таких блоків: концептуально-цільового, змістовного, технологічного, діагностичного.

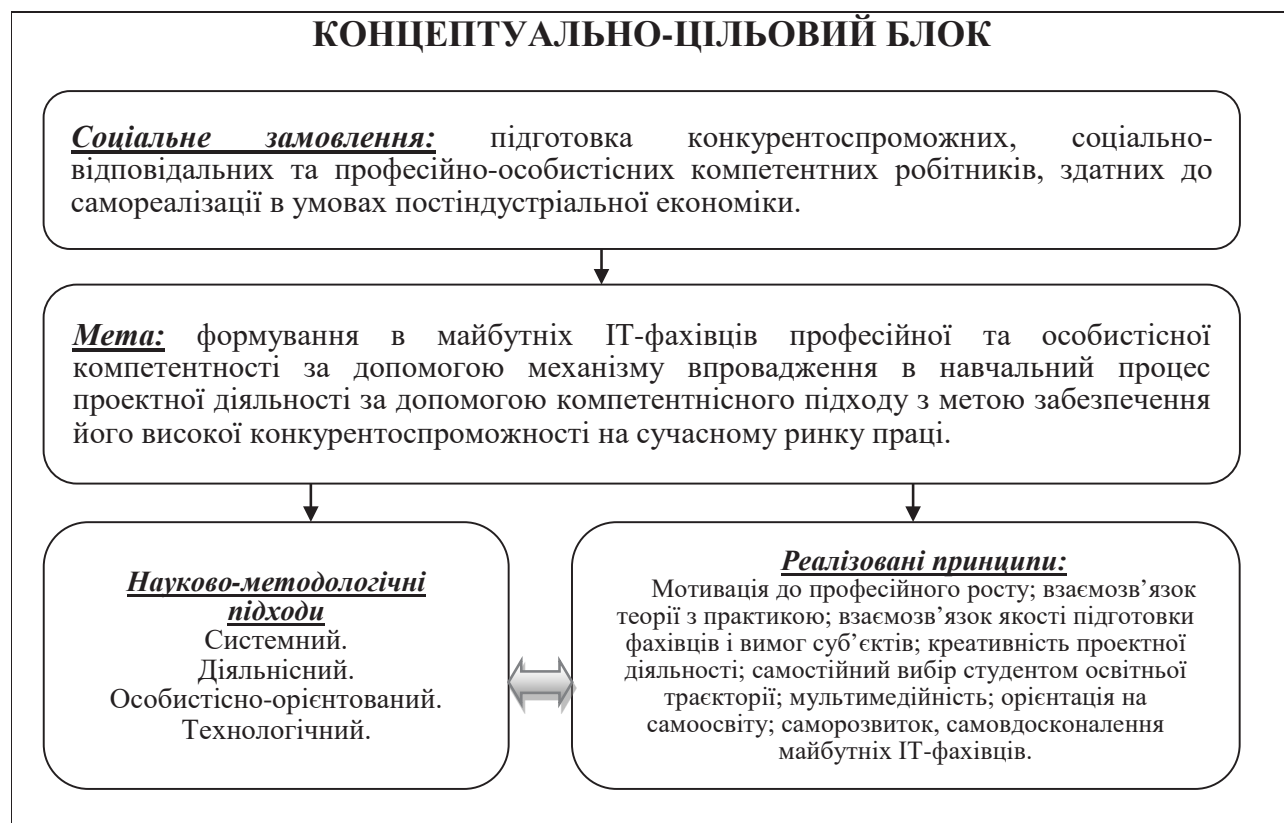
Концептуально-цільовий блок моделі охоплює ідею формування в майбутніх фахівців технічного спрямування професійних компетентностей за допомогою проектної діяльності з метою забезпечення його високої конкурентоспроможності для сучасного ринку праці.

Змістовний блок моделі охоплює дисципліни за трьома освітніми циклами на педагогічному та професійному рівнях.

Проектна діяльність на базі дисциплін гуманітарного та технічного циклу покликана формувати загальнокультурну та загальнопрофесійну компетентності. Проект може бути здійснений у рамках як однієї дисципліни, так і кількох, залежно від обраної тематики і галузі вирішуваних завдань. У результаті інтегрованих проектів у майбутніх ІТ-фахівців складається єдиний світогляд, формуються професійні і особистісні компетенції різних напрямків.

Технологічний блок моделі визначає програму реалізації проекту, розраховану на весь термін навчання, і охоплює такі видипроєктів, як міні, мультимедійний, інноваційний. Форма роботи над проектом може бути індивідуальною або груповою, залежно від масштабу розв'язуваних завдань.

Діагностичний блок моделі містить критерії, показники, рівні та засоби оцінювання професійної компетентності студентів. За допомогою виокремлених критеріїв і їх показників дається оцінка проектної діяльності в майбутніх ІТ-фахівців з урахуванням специфічних умов проектного методу. У процесі дослідження була проведена експериментальна перевірка ефективності розробленої нами моделі (рис. 1).

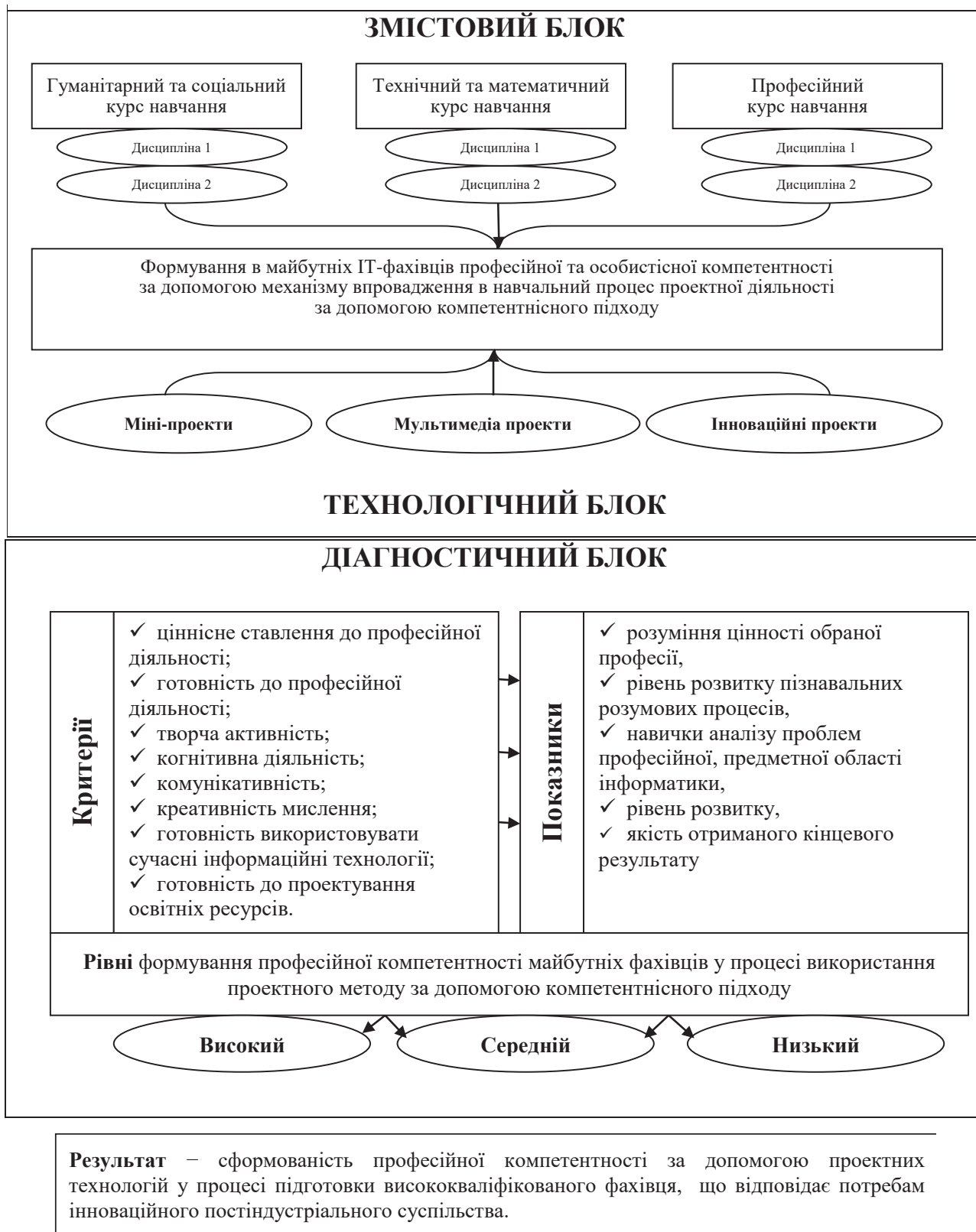

Рис. 1. Структурно-функціональна модель організації проектної діяльності майбутніх ІТ-фахівців за допомогою компетентнісного підходу

Результатом застосування моделі в освітньому процесі стала нова якість професійної підготовки з використанням проектних технологій, що дають змогу ефективно формувати в майбутніх ІТ-фахівців технічного спрямування професійні й особистісні компетенції, що забезпечують високу конкурентоспроможність. Метод проектів дає змогу активізувати отримані знання, сприяє пошуку і конструюванню нових ідей, стимулює творче та креативне мислення, сприяє розвитку навичок самостійності в прийнятті рішень.

Використана література:

1. Забелина Н. А. Применение метода проектов для формирования профессионально значимых качеств студентов информатиков. URL: <http://ito.su/main.php?pid=26&fid=3670> (дата обращения: 27.03.2019).
2. Василевська Л. С. Проектна діяльність методиста як засіб удосконалення професійної майстерності педагогів. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Сер.: Психолого-педагогічні науки*. 2012. № 6.т. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzspp_2012_6_32.pdf.
3. Джонс Дж. Методы прогнозирования. Москва : Мир, 1986. 524 с.
4. *Энциклопедия освіти / гол. ред. В. Г. Кремін. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.*
5. Запесоцкий А. С. Образование: философия, культурология, политика. Москва : Наука, 2002. 225 с.
6. Исаев И. Ф. Развитие профессионально-педагогической культуры преподавателя в условиях модернизации педагогического образования. *Педагогика та психологія : збірник наук. праць*. Харків, 2006. Вип. 29. С. 63–72.
7. Коберник О. М. Проективна педагогіка і національна. *Шлях освіти*. 2000. № 1. С. 7–9
8. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва : Политиздат, 1977. С. 304.
9. Матяш Н. В. Генезис и сущность понятия “Проектная деятельность школьников”. *Совершенствование технологического образования учащейся молодёжи : сб. материалов междунар. научно-практич. конференции “Технологическое образование сельских школьников в современных условиях”*, 19–21 сентября 2000 г. / Под ред. Р. А. Галустова. Армавир, АГПИ, 2000. С. 146–154.
10. Международная конференция-выставки “Информационные технологии в образовании 2004”.
11. *Психологический словарь / Под ред. В. П. Зинченко, Б. Г. Мещерякова. Москва : Педагогика-Пресс, 1996. С. 95.*
12. Цимбалару А. Д. Семантика понятійного апарату проблеми педагогічного проектування. *Нова педагогічна думка*. 2009. № 3. С. 30–35.
13. Шадриков В. Д. Проблемы системогенеза профессиональной деятельности. Москва : Наука, 1982. С. 185.
14. Phillip C. Slechty “Schools for the 21st Century”. San Francisco, 1990.

References:

1. Zabelina N. A. Primeneniye metoda proyektov dlya formirovaniya professional'no znachimykh kachestv studentov informatikov. URL: <http://ito.su/main.php?pid=26&fid=3670> (referral date: 27.03.2019).
2. Vasilevska L. S. Project activity of the methodologist as a means of improving the professional skills of the teachers. *Scientific notes of the Nizhyn State University named after Nikolai Gogol Sir: Psychological and pedagogical sciences*. 2012. № 6.т. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzspp_2012_6_32.pdf.
3. Jones J. Forecasting Methods. Moskva : Mir, 1986. S. 524.
4. Encyclopedia of Education / Ch. edit V. G. Kremin. Kyiv : Yurincom Inter, 2008. P. 1040.
5. Zapesotsky A. C. Education: Philosophy, Culturology, Politics. Moskva : Nauka, 2002. 225 p.
6. Isaev I. F. Development of the teacher's professional and pedagogical culture in the conditions of modernization of pedagogical education. *Pedagogy and Psychology : Sb. sciences works*. Kharkiv, 2006. Vp. 29. P. 63–72.
7. Kobernik O. M. Projective pedagogy and national. The path of education. 2000. No. 1. S. 7–9.
8. Leontiev A. N. Activity. Consciousness Personality. Moskva : Politizdat, 1977. S. 304.
9. Matias N. V. Genesis and the essence of the concept “Project activity of schoolchildren”. *Improve the technological education of young people. Sat materials internationally : scientific-practical. Confucius “Technological education of rural schoolchildren in modern conditions”*. September 19–21, 2000, ed. R. A. Galustova. Armavir : AGPI, 2000. Pp. 146–154.
10. International conference-exhibition “Information Technologies in Education 2004”.
11. Psychological dictionary. Ed. V.P. Zinchenko, B.G. Meshcheryakova. Moskva : Pedagogika-Press, 1996. P. 95.
12. Tsimbalaru A. D. Semantics of the conceptual apparatus of the problem of pedagogical design. *New pedagogical thought*. 2009. No. 3. S. 30–35.
13. Shadrikov V. D. Problems of systematization of professional activity. Moskva : Nauka, 1982. P. 185.
14. Phillip S. Slechty “Schools for the 21st Century”. San Francisco, 1990.

Шостаковская Н. М. Использование компетентностного подхода в процессе реализации структурно-функциональной модели проектной деятельности будущих специалистов

В статье предложены пути и методы решения проблем, которые произошли в процессе применения проектных технологий будущими ИТ-специалистами; рассмотрены предпосылки использования метода проектов в процессе подготовки будущих специалистов посредством использования компетентностного подхода, проведен анализ учебных программ, были выделены противоречия между уровнем подготовки высококвалифицированных специалистов в высшем образовании и запросами постиндустриального общества. В качестве эффективной технологии формирования конкурентоспособного специалиста нами предложен метод проектов, который обеспечивает самостоятельную познавательную деятельность будущих специалистов, направленную на решение профессиональных задач посредством использования компетентностного подхода, требующих привлечения знаний из разных дисциплин, которая предусматривает развитие личностных и профессиональных качеств, умений и навыков, необходимых конкурентоспособным специалистам, чтобы быть актуальными на современном рынке труда.

Ключевые слова: компетентность, компетенции, конкурентоспособность, модель, проект, проектная деятельность, профессиональное обучение.

Shostakivska N. M. Use of the competent approach in the process of implementation of the structural-functional model of project activity of future properties

In the article ways are offered decisions of problems, which was folded in the process of application of project technologies; pre-conditions of the use of method of projects are considered in the process of preparation of future specialists, the analysis of the educational programs is conducted, contradiction was selected between potential of education and queries of postindustrial'nogo society. In quality effective technology of forming of competitive specialist the offered method of projects, which pro-

vides independent cognitive activity of future specialists, directed on the decision of professional tasks which require bringing in of knowledges from different disciplines, which foresees development of personality and professional qualities, abilities and skills, necessary for a competitive future specialist, to be actual at the modern market of labour. In quality effective technology of forming of competitive specialist by us the offered method of projects, which provides independent cognitive activity of future specialists, directed on the decision of professional tasks by the use of kompetentnitsnogo approach, that require bringing in of knowledges from different disciplines, which foresees development of personality and professional qualities, abilities and skills, necessary for competitive specialists, to be actual at the modern market of labour.

Key words: *competence, jurisdictions, competitiveness, model, project, project activity, professional studies.*

УДК 37.091.12

Якименко С. І., Якименко П. В.

ОСОБИСТІТЬ УЧИТЕЛЯ ЯК ВИРІШАЛЬНИЙ ФАКТОР ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ

У статті розглядаються питання підготовки майбутнього вчителя початкової школи у ВНЗ. Досліджується проблема особистості вчителя у процесі його професійної підготовки. Аналізуються фундаментальні функції практичної підготовки вчителя у взаємозв'язку та загальному контексті професійної підготовки.

Суспільний ідеал учителя нерозривно пов'язаний із формуванням педагогом власного позитивного іміджу. Педагог має володіти технологією іміджування і постійно працювати над її вдосконаленням.

Позитивні якості вчителя становлять основу його авторитету – визнання учнями його інтелектуальної, моральної сили і переваги, а звідси й глибока пошана до вчителя і віра в нього.

Вимоги до вчителя, які висувають держава і суспільство, полягають у тому, щоб педагог своєю творчою діяльністю у процесі навчально-виховної роботи вмів проектувати розвиток особистості, чітко уявляв, яким має стати його вихованець як громадянин незалежної України.

Ключові слова: *вчитель, педагогічна думка, виховання, професійна підготовка, педагогічний процес, навчальна функція, розвиваюча функція, виховна функція.*

Проблема особистості вчителя стала предметом вивчення багатьох вчених. На початку ХХ століття у вітчизняній літературі намітилася тенденція створення національного ідеалу вчителя. В цей час формується так званий реальний ідеал вчителя, згідно з яким ідеальним вважається вчитель, який має бути духовно довершеною особистістю, комунікабельним, високоморальним, професіоналом своєї справи, широко ґрунтованою особистістю. В контексті національного відродження перед українським вчителем ставилися завдання знати історію, мову, культуру та традиції народу, мати чітку громадянську позицію, працювати над пробудженням національної та політичної свідомості довірених їм вихованців.

Питанню професійної підготовки вчителя присвячена величезна кількість праць. Незважаючи на це, важко стверджувати, що ця проблема повністю розв'язана, принаймні близька до розв'язання. Такі проблеми є вічними, оскільки життя ставить нові задачі, в тому числі і в галузі освіти. Зміни, які відбуваються у сучасній школі, висувають значно вищі вимоги до професійної культури вчителя, а наявна система навчання і виховання людини не зможе задовольнити ці вимоги, якщо не будуть неперервно удосконалюватись зміст освіти, розроблятися нові методичні системи навчання, створюватися нові програми, підручники, навчальні посібники, дидактичні матеріали, і все це на базі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій з урахуванням досягнень людства у науці, техніці, організації суспільного життя. Теоретичними засадами дослідження були наукові теорії педагогіки вищої школи (О. А. Абдуліна, А. М. Бойко, О. І. Виговська, О. А. Дубасенюк, О. І. Забокрицька, С. Г. Карпенчук, Е. Е. Карпова, Н. В. Кічук, Л. В. Кондрашова, Н. В. Кузьміна та інші), психологічні концепції виховання молодших школярів (І. Д. Бех, А. Л. Венгер, Л. С. Виготський, М. В. Гамезо, Д. Б. Ельконін, А. В. Запорожець, Я. Л. Коломинський та ін.); філософські та соціально-педагогічні концепції відродження національної культури та національного виховання (О. Вишневецький, В. Демчук, М. Добрускін, П. Ф. Ігнатенко, О. О. Любар, І. В. Мартинюк, В. В. Рибалка, Ю. Д. Руденко та ін.), професійної підготовки педагога (А. М. Алексюк, Ю. К. Бабанський, С. У. Гончаренко, О. А. Дубасенюк, І. А. Зязюн, В. О. Сластьонін); загальнотеоретичних основ педагогічної науки (В. К. Буряк, В. М. Вергасов, В. А. Козаков, О. Г. Мороз, В. Ф. Паламарчук), управління навчально-виховним процесом (А. С. Нісімчук, В. С. Пікельна), психології особистісно орієнтованого навчання (Г. О. Балл, О. В. Киричук, Г. С. Костюк, О. І. Кульчицька, В. О. Моляко, В. В. Рибалка).

Мета статті – розглянути й охарактеризувати сутність співпраці викладачів і студентів та ефективність професійної підготовки майбутніх учителів, використовуючи педагогічні надбання В. О. Сухомлинського.

Фундамент професійної культури майбутнього вчителя закладається під час його навчання у педагогічному вищому навчальному закладі, зокрема в процесі навчання фахових дисциплін. Від міцності цього